REDACTIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
Scrisorî nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.

INSERATE
se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următorele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner., Heinrich Schalek. A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).

PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seria garmond pe o colonă 10 banî pentru o publicare. Publicărî mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 banî

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în fie-care ḑi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şese lunî 12 cor., pe trei lunî 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francî, pe şese lunî 20 fr., pe trei lunî 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.

Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorî.

Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare, Târgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe şése lunî 10 cor., pe trei lunî 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe şése lunî 12 cor., pe trei lunî 6 cor. Un esemplar 10 banî. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 267. **Braşov, Joi 2 (15) Decemvrie** **1904.**

Ḑilele ultime ale camerei actuale.

Prevedeau toţî şi Tisza cu omenii sěi o spuneau în gura mare prin adunările lor, că ḑilele camerei actuale ungare sunt numěrate şi că numai de aceea mai póte fi vorba, cum sě se încheie sesiunea a patra până a nu fi fost încă bine începută, şi când sě fie disolvată dieta şi rênduite nouěle alegerî.

Dér n'a creḑut nicî Tisza, nicî majoritatea, atât de însufleţită de „energica acţiune“ a şefului ei, că ḑilele ultime ale camerei actuale vor fi nu numai cele mai critice, ce le-a petrecut vr'odată parlamentul ungar, ci şi cele mai critice în viaţa partidului liberal dela putere, a căruia stăpânire părea că nu va puté fi nicî odată sdruncinată.

Şi totuşî acéstă stăpânire de clică pentru prima-óră de 30 de anî a ajuns a fi aḑî într'adevěr sdruncinată; e sdruncinată nu din causa scenelor de forţă şi de devastaţie petrecute erî, pe carî le-a produs propaganda faptei, cu care rěspunse oposiţiunea unită în incinta camerei la actele de violenţă de la 18 Noemvrie şi la pregătirile poliţiale ce le-a făcut guvernul cu presidiul camerei, ca sě împedece manifestarea violentă a indignării şi a protestului ei. Nu din causa acelor scene turbulente ḑicem, s'a sdruncinat puterea partidului liberal, ci din causă, că în contra lui Tisza şi a partidului liberal s'au rěsvrětit, în şirurile oposiţiei şi alăturî de ea, aprópe toţî bărbaţii parlamentarî maghiarî cu vaḑă şi cu influenţă la marele public maghiar, şi fiind-că acéstă concentraţie de bărbaţî politicî de tótă culórea, de la cea mai estremă revoluţionară până la cea mai conservativă, în înţeles maghiar mai are de scop a zădărnici cu totul intenţiunea lui Tisza de a restabili şi întări pentru durată legăturile atât de slăbite dualiste ale Ungariei cu Austria.

In nisuinţa ministrului preşedinte de a face prin revisuire, ca majoritatea parlamentară sě devină atotputernică, oposiţiunea unită vede pericolul, că va puté fi paralisată „acţiunea naţională“, ce tinde la totala emancipare de Austria. Temerei acesteia i-a dat espresiune contele Apponyi în Pojun, când a încercat sě dovedéscă, că scopul final al acţiunii guvernului Tisza este de a ţiné Ungaria în dependenţa ei actuală economică de Austria.

Décă astfel stă lucrul, atuncî nu numai Ungaria şi popórele ei sunt interesate la ceea ce se petrece astăḑî în Budapesta, ci întrégа monarchie cu structura ei dualistă de aḑî.

Par'că a fost o piéză rea mutarea dietei în noul şi mult luxuosul palat, ce s'a clădit trăgêndu-se de la gura a milióne de locuitorî ai ţěriî, carî în acéstă dietă nu-şî află nicî representare, nicî scut, — căcî de atuncî se ţin lanţ conflictele, obstrucţiunea şi violenţele de tot felul, şi ţéra tot mai mult se convinge de totala insuficienţă, de fragilitatea şi nestabilitatea lucrurilor parlamentare.

Cu tóte měsurile de preventiune luate în modul cel mai minuţios de Tisza şi de trabanţiî lui liberalî, oposiţiunea i-a surprins totuşî prin tactica ce a observat'o erî, simbolisând mai la înţelesul masselor maghiare prin gonirea gardei şi devastarea estradei presidenţiale din cameră, isbucnirea mâniei şi urgiei „naţiunei“ în contra celor ce umblă în „soldul strěin“ de a-i pune scăluşî în gură. Isbutind a zădărnici cu totul şedinţa de erî a camerei, oposiţiunea a mai lăţit şi credinţa, că guvernul este impotent în faţa isbucnirei „indignăriî naţionale“.

Tactica a fost dér bine alésă în interesul nisuinţelor oposiţiunei. Cu tóte astea orî-ce s'ar mai întêmpla şi ar mai întreprinde guvernul, nu mai rěmâne de cât un singur remediu vremelnic: disolvarea dietei.

Ca mâne vom vedé furnicând prin ţéră şi străbătând prin sate şi până la vetrele nóstre leghiónele de agenţî electoralî séu „corteşî“ ai lui Tisza, care, — vorba fóiei dela Arad, — va avé pe semne „nevoie mare de Românî“.

Este érăşî un moment grav istoric, de care ne apropiăm noi Românii. A doua óră după 37 de anî vom sta înaintea întrebărei vitale: ce atitudine sě luăm şi cum sě ne purtăm şi sě lucrăm, pentru-ca corabia naţiunei nóstre sě nu fie luată de curentele duşmănóse şi aruncată în gura peirei? Decă n'am sciut şi n'am putut sě ne ferim în trecut de a ne lovi de stâncile ce ni-le pusese în cale vitregimea vremilor, astăḑî sě avem cel puţin consciinţa deplină a marelui pericol ce ameninţă a ne înghiţi şi sě ne pětrundem odată de acel spirit strěbun de conservare naţională, care ne şoptesce şi ne dojenesce, că nu cu ajutorul strěinilor şi duşmanilor ne vom puté vre odată căpětui, ci numai în unirea şi tăria resistenţei nóstre vom afla adevěrata şi unica garanţă a esistenţei nóstre naţionale pe aceste plaiurî strămoşescî!

Braşov, 1 (14) Dec. a. c.

Disolvarea dietei ungare. *„Egyetertés“* de la 13 Decemvrie scrie, că în formă positivă s'a rěspândit scirea, *că dieta ungară va fi disolvată la 15 Februarie.* Nouěle alegerî dietale se vor face la începutul lunei Martie 1905. Insuşî contele *Tisza* sě fi declarat deputaţilor, carî l'au însoţit la T.-Mureşului, că pe ḑiua de 15 Februarie va disolva dieta.

Situaţiunea în Austria. Din Viena se telegrafiază, că Majestatea Sa monarchul, atât printr'o telegramă ce a trimis din Gödöllö, cât şi cu ocasiunea audienţei de alaltăerî, a asigurat pe ministrul preşedinte *Koerber* de *neschimbata încredere ce-i păstréză.* In cercurile politice din Viena se crede, că faimele despre disolvarea „Reichsralth“-lui n'au nici un temeiŭ. Guvernul e decis de-ocamdată a convoca érăşî „Reichsralth“-ul după anul nou şi a mai face o ultimă încercare pentru a-l pune stare de a lucra. Situaţiunea prin urmare nu s'a schimbat, o decisiune n'a urmat încă şi nicî nu se aştéptă sě urmeze curênd evenimente decisive.

Bătaie şi turburare în dieta ungară.

Ceea-ce s'a petrecut erî în camera deputaţilor din Budapesta, întrece tóte închipuirile.

De şi suntem deprinşî a auḑi aprópe ḑilnic despre tumulte, îmbrâncelî şi pălmuirî întîmplate în parlamentele Europei — furia cu care s'a deslănţuit erî viscolul oposiţiei unite n'are până acuma păreche în istoria parlamentarismului modern.

Acéstă furie însě nu s'a îndreptat împotriva partidului de la putere, ai căruî membri în cea mai mare parte nicî nu veniseră încă la cameră, ér aceia carî veniseră se aflau prin diferitele biurourî şi în bufet. Furia oposiţiei unite s'a deslănţuit împotriva organelor poliţiei, carî la pórta camerei au cerut deputaţilor sě se legitimeze fie-care, şi împotriva gardiştilor séu dorobanţilor voinicî angajaţî de curênd spre a fi păzitorî ai ordinei chiar în interiorul salei de desbaterî.

Dér sě luăm firul de la început:

Şedinţa dietei era fixată pe órele 10 a. m.

Incă de alaltăerî se lansaseră invitărî membrilor oposiţiei unite de a se presenta la órele $8^1/_2$ la hotelul „Regina Engliterei“ (clubul partidului nou), de unde era sě pornéscă corporativ la dietă.

La órele 9 membri oposiţiei unite în frunte cu Fr. *Kossuth*, contele Albert *Apponyi*, contele Al. *Zichy* şi baronul D. *Banffy* au pornit în convoiŭ de la numitul hotel spre dietă.

Deputaţii *cântau pe drum imnul maghiar.* In faţa parlamentului se aglomerase deja o mulţime enormă, care a salutat convoiul cu cântecul lui Kossuth.

Când sosesc la pórta parlamentului, un comisar de poliţie le-a oprit întrarea în grupurî şi 'somându-i sě se legitimeze. voia sě le permită întrarea unul câte unul.

Somaţia acésta a produs o iritaţie colosală între deputaţî.

— *Ce va sě ḑică asta?* strigă *Ugron... Suntem noi într'un stat poliţial? Dă te în lăturî ticălosule!*

— Regret, domnilor, că trebue sě insist. Am ordin formal! rěspunse comisarul.

Atuncî se repeḑi Ugron şi Justh la comisar sě-l înhaţe, comisarul însě scapă din mânile lor şi întră repede la o cafenea din apropiere cu gândul sě céră prin telefon sucursul poliţiei. *Câţî-va deputaţî se luară după el şi prinḑêndu-l în firida cu aparatul — îl bătură.*

Deputatul *Rakovsky scóse revolverul sě împusce pe orî cine ar îndrăzni a le opri întrarea.* Alţî doi deputaţî au sărit la Rakovsky, rugându-l sě-şî pună bine revolverul.

Deputaţiî au întrat atuncî pe pórtă şi suind scările, unde erau postaţî din distanţă în distanţă gardienî, *i-au scuipat şi huiduit spunêndu le sě le fie ruşine că Maghiarî fiind nu s'au sfiit a se angaja la o slujbă atât de greţósă.*

In sala de desbaterî nu erau adunaţî încă deputaţiî, numai galeria era ticsită de public. In sală erau postaţî gardieniî, încunjurând cu deosebire estrada presidenţială.

Cel dintâiŭ dintre deputaţî, care s'a repedit asupra unui gardian a fost *Lengyel* Zoltan. Lengyel l'a înhăţat pe gardian şi *a început sě-l gâtue.* „Eşî afară porcule!“ striga Lengyel. Gardianul s'a apărat cât a putut, dér n'a îndrăznit sě riposteze loviturile.

Intr'aceea popa *Hock*, cât e de deşirat, a apucat şi el pe un gardian şi *îl strîngea straşnic de gât.*

Repede săriră şi alţî deputaţî, între carî s'au distins mai ales *Justh*, *Papp* Zoltan, *Nessy*, *Kecskemély*, *Marjai*, *Rakosi* Victor şi se produse o învălmăşală generală, in care palmele şi pumniî curgeau ca plóia. Firesce, bieţiî gardienî jucau la păruială numai un rol pasiv.

Deputaţiî *Zboray* şi *Polonyi* s'au avêntat atuncî pe estrada presidenţială şi rupând parmaclîcurile, din bucăţile acestora şi-au făcut arme cu carî incepură sě dea în capetele gardianilor.

Publicul de pe galerie se uita încremenit la scenele ne mai vědute de jos.

Pe estradă se concentraseră acum peste douě-decî de gardienî. Numěrul deputaţilor însě era de douě orî atâta şi acest a luând pe gardienî la îmbrâncelî, în curênd au curăţit estrada.

Alţî deputaţî, în frunte cu baronul *Kaas*, fraţii Eugen şi Aladar *Zichy* au cules *tóte cărţile şi actele de pe mesele ministeriale şi rupându-le bucăţî le-au asvîrlit în băncile din drépta, ér mesele şi fotoliurile ministeriale le-au resturnat.*

Contele *Zichy* Aladár *a scos beţele de oţel de la covóre şi le-a împărţit pe la deputaţî.*

Se făcură deja 11 óre şi invălmăşala tot mai ţinea. Câţî-va gardienî reuşiră a se avênta din nou pe estradă, deputaţii după dênşii. Deputatul ţěran *Makkay* Zsiga, care până acumu nu s'a prea distins prin oratorie, a dovedit că la trântélă e voinic. El a luat pe un gardian de mijloc şi l'a asvêrlit jos în sală

Pozsgai, Kubik, Rigó, Lovászy, Hollo, Bakonyi aruncau scaune după gardienî. Deputatul *Rigó* a fost şi el rănit.

La $11^1/_4$ nu mai era în sală nicî un gardian. Deputatul Gabányi s'a suit pe masa presidenţială şi a început sě sune clopoţelul. Kaas Ivor striga: *„La museu cu el!“*

Alţii îşî aprinseră ţigările şi cu pălăriile în cap discutau iritaţî.

Deputatul *Ernst* (preot catolic) îmbrăcat în reverendă s'a aşedat pe ruinele unei mese şi scoţind un jurnal din buzunar, a început sě cetéscă. Un jurnalist evreu de pe galerie, corespondent al unui ḑiar engles, a strigat: „Uite clericalismul cum se resfaţă pe ruinele parlamentarismului!“

Atuncî întră contele *Tisza*, ministrul de honvedî *Nyiri* şi alţî deputaţî guvernamentalî.

Tisza, când a vědut vandalismul sěvîrşit în sală, s'a îngălbinit şi a ḑis: *„La asta totuşî nu m'am aşteptat! Asta nu mai e luptă politică, ci crimă ordinară!“*

Oposiţionalii îl primiră pe Tisza cu strigăte de: *Trădător de patrie! Bandit! Şnapan!* ér contele *Zichy* Aladár apropiându-se de Tisza îi ḑise ironic: „Nu s'a întêmplat nimica, d-le ministru-preşedinte, decât o *mică violare de formă*!

Deputatul *Zboray* agita o basistă albă de pe estrada presidenţială, ér cei de jos strigau rîḑênd: *Sě votăm!*

Tisza se retrase consternat, ér oposiţionalii l'au însoţit cu *huiduelî şi fluerăturî.*

Atuncî întră în sală questorul *Csávossy*, vrênd sě se urce pe estradă. „Afară!“ strigară deputaţii.

— „Am vrut sě spun numai, că astăḑî nu se ţine şedinţă!“ ḑise questrul.

Oposiţia a rěmas în sală până după ora 1, căcî nu credea vorbelor lui Csávossy. Pe la órele 2 s'au împrăsciat cu toţii.

Inainte de a pleca le venise scirea, că *Tisza* a raportat telefonic Maiestăţii Sale despre cele întêmplate. Unii ḑiceau, că Tisza a cerut asistenţă de honvedî.

Se svonesce, că se va numi o comisiune de anchetă, care va fi înzestrată și cu dreptul de a face arestări, décă va crede de cuviință.

Jurnaliștii au dus cu sine drept suvenire frânturi de mobile, pe carĭ unii deputațĭ îșĭ scriseseră numele.

Poliția însĕ a arestat la eșire pe toțĭ cei-ce duceau cu sine ast-fel de suvenirĭ.

»DMKE« — în Timișóră.

Timișóra, 13 Decemvrie n.

„*DMKE*“, adecă „Délmagyarországi kultur-egylet“, pe românesce: „Societatea culturală bănățénă“ (?), este cea mai tînĕră societate „culturală“ (?) a patriotismului actual, înființată cu sediul (domiciliul) sĕu în orașul Seghedin, dér cu scopul și cu „nobila“ sa chiemare de a opera și a rĕspândi radele sale culturale (?) peste întreg teritoriul Bănatului de odinióră.

Bagsémă ținutul de pe malul drept al fluviului Tisa, pe care societatea îșĭ are domiciliul sĕu, bună-óră pe la Dorozsma, Puszta Páka și tóte cele-l'alte „puszte“ situate între Seghedin și până peste Félegyháza și Kecskemet, unde ai sĕ călĕtorescĭ óre întregĭ spre a ajunge de la o „pusztă“ (maieriște, casă) la alta, unde nu esistă nicĭ măcar bisericĭ, necum școlĭ, dic: bagsémă aceste locurĭ sunt așa de culte și cultivate, încât nu mai au lipsă de cultură, séu că nu mai încape în ele — nicĭ o cultură.

Destul, că acéstă societate șĭ-a ținut erĭ și alaltă-erĭ adunarea sa generală aicĭ, în Timișóra, și a fost sĕrbătorită din partea patrioților d'aici, cum nu se póte mai „fain“.

Décă vin a Vĕ raporta despre decursul acestei adunărĭ generale, o fac mai ales spre a constata, că DMKE umblă cu „mâța în sac“.

Ea și aderenții sĕi prémăresc și divinisézǎ „*cultura*“, dér nu se supun dictatelor ei, ba nicĭ habar n'au măcar de postulatele ei!

Cultura, cum se scie, nu are o unică séu o singură *limbă* prin care se póte lăți; ba din contră: fie-care popor séu națiune numai și numai prin *limba sa proprie*, prin talentele și literatura sa proprie se póte perfecționa și avênta în cultură.

Dér DMKE alta face, prin urmare alta voesce.

Am înțelege chemarea și nobleța scopurilor ei culturale atuncĭ, când ea prin mijlócele și activitatea sa ar rĕspândi cultura în limbile popórelor, carĭ trăesc, viețuesc și voesc a deveni culte și carĭ se află pe terenul séu câmpul operațiunei sale. In asemenea cas aceste popóre i-ar fi de sigur recunoscĕtóre și ar întêmpina-o cu tótă simpatia și căldura inimilor lor.

Dér când DMKE lucră și se sforțézǎ din tóte puterile sale numai pentru-ca aceste popóre *se învețe o singură limbă* — asta nu este „cultură“, ci subminarea culturei. Și décă lucrarea acestei reuniunĭ póte aduce întru cât-va folos și culturei, acest folos se reduce numai la o minoritate maghiară de tot disparentă, încât este pĕcat strigător la ceriŭ a risipi aicĭ atâta muncă, ostenélă și capital, pe câtă vreme alte ținuturĭ ale țĕrii au așa de mare lipsă de aceste „nobile jertfe“.

Cu mâța în sac — nu mai merge, căcĭ prea i-se vĕd ghiarele. Despre asta ne conving în prima linie vorbirile „oratorilor festivĭ“ cu enunciările lor mai marcante.

Primariul orașului nostru, care a bineventat societatea ca pe o corporațiune „culturală“, a accentuat, că... (pe vremea Turcilor) „Losonczy a perit, și d'odată cu dênsul și „ultimii Maghiarĭ“ din Timișóra. Și d'atuncĭ s'a stins și limba maghiară în oraș.... și abia numai de vre-o 30 de anĭ încóce a reînviat, éră adĭ, abia în 3 decenii, orașul are peste 20 de mii (?) de suflete maghiare, éră limba maghiară însășĭ o vorbesc peste 40 de mii de locuitorĭ (?) și póte abia 10 mii de locuitorĭ nu o vorbesc“.

Ce are acéstă comun cu „cultura?“

Lucrul ar fi de priceput, décă primarul ar fi dis, că „d'odată cu Losonczy a perit și — cultura“ din Timișóra; dér a identifica „cultura“ cu gintea séu poporul cutare, care perise și acu a reînviat, asta este o curată absurditate.

După mine onor. nostru primar a dis societății cu totului tot alt-ceva, nu ceea ce a voit sĕ dică. Adecă i-a dis: Étă, că noi ómenii stăpânirei maghiarisăm înși-ne berechet, nu mai avem lipsă de intervenția séu ajutorul vostru.

Éră „oratorul festiv“ d-l Eugen de Rákosi, a vorbit într'adevĕr fórte frumos — pentru „*cultură*“; însĕ raportul societății despre activitatea și isprăvile sale l'a desavuat cum nu se mai putea mai rĕu.

In vorbirea sa numitul orator amintesce de timpurile triste în carĭ națiunea maghiară durmea „somnul de mórte“,.... cum un fiu de ostaș din Viena, care nicĭ că scia sĕ vorbéscă limba maicei sale, călĕtorind prin țĕrĭ strĕine și vĕdênd cât de fericite sunt popórele altor state, s'a aprins de dorul de a-șĭ vedé și națiunea sa așa de fericită și decĭ, venind în țéră, s'a apucat de lucru. Nu cu politica, nicĭ cu sabia, ci cu arma culturei: cu *desvoltarea spiritului național* șĭ-a început activitatea sa. (E vorba de contele Ștefan Széchényi), și conclude:

„*Cultura a mântuit națiunea, nu politica, ce nu a fost în stare sĕ o ridice*“.

Intr'adevĕr cuvinte înțelepte, carĭ trebue sĕ ne animeze si pe noi, mai ales când e vorba de activitatea și de „cultura“ inițiată și rĕspândită de contele Széchényi care — nu era șovinistică, ci curat națională maghiară.

Insĕ étă ce constată raportul despre activitatea societății:

Societatea a înființat filiale: în Baziaș, Reșița, Oravița, Neoplanta, Chichinda mare, Perjamos, Orșova, St.-Nicolaul-mare, Zombor etc.

Societatea a creat mai multe *internate* (în orașe unguresci) în carĭ bagă copilașĭ sĕracĭ *nemaghiarĭ*, spre a-i cresce; se îngrijesce ca sĕ aducă în schimb copilași nemaghiarĭ la măestri maghiarĭ ca ucenicĭ, *și deja și în anul trecut a adus mai mulțĭ copilașĭ din comitatul Caraș-Severin, anume românĭ, și i a aplicat la diferițĭ măestri din Seghedin*“ *etc.*

Ei bine, așa a făcut și lucrat contele Stefan Szechenyi? Este asta óre scop „cultural“, orĭ „desvoltarea simțului național?“

In vara trecută, când adunarea gen. a „Asociațiunei“ nóstre s'a întrunit și s'a ținut în Timișóra, organele stăpânirei patriotice aprinseseră lumea tótă cu învinuirĭ de „agitație“, „politică“ etc.

Dér activitatea societății MKE nu este agitație politică?

Décă ar începe și „Asociațiunea“ nóstră sĕ aducă în schimb copilașĭ de pe la Dorozsma séu Puszta Páka pe la Sibiiu, Brașov etc.?

Lĭ-ar plăcé óre d-lor „Culturträger“-ĭ din Seghedin?

Preceptul creștin însĕ dice: „Ce ție nu 'țĭ place altuia nu face“.

Demonstrațiunĭ studențescĭ în Petersburg. In diua de 11 Decemvrie au avut loc nisce demonstrațiunĭ de studenți și lucrătorĭ pe „Newski Prospect“. Cu acéstă ocasiune au fost arestațĭ 132 inșĭ, carĭ după ce au fost ascultațĭ, au fost pușĭ érășĭ în libertate. Intre cei arestațĭ erau 32 studențĭ și 5 studente. Din aceștia 9 inșĭ au fost dațĭ în judecată. Corespondentul lui „*Standard*“ din Londra avênd o convorbire cu un înalt funcționar de stat, a aflat de la dênsul că în provincie stările sunt și mai grave, de și informațiunile sunt suprimate de censură. In Witebsk s'au revoltat soldații de la 3 regimente și au jefuit orașul timp de mai multe dile. Comandantul unui regiment primind o aspră înfruntare din Petersburg, s'a *sinucis*. Țĕranii din mai multe provincii s'au resculat și incendiările proprietăților nobile sunt la ordinea dilei. Acel funcționar a mai dis, că marele duce Sergiu a cerut de la Țarul, sĕ concedieze pe principele Sviatopolk-Mirsky, orĭ va isbucni în imperiu revoluția. Partidul reacționar lucrézǎ intensiv la disgrațiarea lui Mirski, Țarul însĕ ține la el. Sĕ scie, că principele Sviatopolk-Mirski este amicul reformelor.

Rĕsboiul ruso-japones.

Port-Arthur.

In jurul Port-Arthurului lupta continuă. Scirea din Paris despre căderea cetății, e o minciună. Rușii se susțin cu aceeașĭ vigóre și *Stossel* e firm decis a lupta până la ultimul om.

Étă ce i-se telegrafiézǎ din *Mukden* diarului berlines „*Lokalanzeiger*“: De la Port-Arthur au sosit în timpul din urmă scirĭ mai favorabile. După aceste scirĭ, *brâul de forturĭ este încă neatins* și Japonesii vor trebui mai întâiŭ sĕ reducă la tăcere fortul *Palungșan*, décă voesc sĕ fie stăpânĭ desĕvîrșițĭ pe colina 203 metri. In cas când ei ar cuceri acest fort, Rușii nu s'ar mai puté susținé mai departe nicĭ în oraș, nicĭ în cele douĕ porturĭ. *Flota din Port-Arthur trebue sĕ fie considerată ca pierdută.* De o capitulare nu póte fi vorba. Singuraticele forturĭ vor susținé lupta.

Nimicirea vaselor rusescĭ.

Japonesii bombardézǎ necontenit vasele rusescĭ din portul de la Port-Arthur. Ei îșĭ îndreptézǎ focul asupra singuraticelor puncte. Dintre tóte vasele marĭ de rĕsboiŭ a mai rĕmas întreg numai „*Sebastopol*“. S'a pierdut urma celor 10 torpilóre rusescĭ. Câte-va vase mai micĭ se țin lângă vasele-spitalurĭ, pe carĭ Japonesii le cruță pe cât se póte.

De la cartierul general japones se anunță oficial la Tokio, că *4 vase rusescĭ de linie, 2 crucișătóre, o canonieră și un torpilor, au fost făcute imposibile de a mai lupta.* Japonesii bombardézǎ acum orașul.

După o depeșă din Londra, amiralul *Togo* va pleca dilele proxime cu flota sa spre insula-Formosa, ca *sĕ aștepte acolo flota din Baltica.*

Insula Formosa și flota Baltică.

Un amic al diarului nostru, fost ofițer în armata comună austro-ungară, ne scrie următórele despre importanța strategică, ce o are insula Formosa față de flota Baltică:

Insula Formosa, care face parte din imperiul japones, se află la o distanță de 1368 chilometri spre sud de Port-Arthur.

Lungimea drumului pe mare de la portul rusesc Libau, de unde a plecat flota baltică, până la acéstă insulă, e de 11395 chilometri.

Insula Formosa era cunoscută Chinesilor deja în evul mediu. Pe la începutul și mijlocul secolului al 17-lea, Olandesii, carĭ ocupaseră mai multe posițiunĭ întărite în nordul și sudul insulei Formosa, făceau de aci un mare comerciu cu China.

In anul 1683 insula fù luată în posesiune de către guvernul chinesesc; acesta însĕ necunoscênd însemnătatea strategică a acestei insule, nu șĭ-a prea bătut capul cu ea, cu atât mai puțin, fiind lo-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Domnul Tudorache.

De N. N. *Beldiceanu.*

— Fine. —

„Las' că am eu leac pentru voi, vĕ vin eu de hac...“

Deschide dulapul și scóte o mașină ruginită de făcut cafea, o garafă cu spirt și un șip cu rom:

„Las' că vĕ vin eu de hac... U-u-u, dér frig e... Mai bun leac nicĭ nu se póte, domnule!“

Ia o cană albă de pe masă și tórnă apă în ibric; apoi s'așédă într'un jilț cu telurile stricate și câlții eșițĭ prin materia ruptă; pune spirt, și aprindênd un chibrit, îi dă foc. Flacările se ridică în limbĭ albastre în jurul ibricului ruginit. Domnul Tudorache îșĭ îndésă bumbacul în urechĭ și se învălesce tremurând în cațaveică.

Afară, din céța vênătă a tómnei, prinde a cerne, în lumina tristă, plóie mĕruntă. Prin salcâmul de la portiță trec înfiorărĭ în murmurul monoton al ploii. Apa începe a fierbe în ibric și un nouraș alb se ridică spre nasul lui Domnul Tudorache.

„Așa, acum o linguriță de cafea... Bun... O bucățică de zahăr...“

Domnul Tudorache vorbesce înainte singur, clipesce repede din ochĭ, și luând sticla cu rom, prinde a picura încet:

„Una... douĕ... trei... patru... cincĭ... Ho-hooo! destul: cincĭ... Nicĭ una mai mult, nicĭ una mai puțin, că altfel nu-i de leac... Asta-i cea mai primă doftorie pentru frigurĭ... Par'că-țĭ ia cu mâna bóla, domnule...“

Vîră lingurița în ibric și amestecă cafeaua numĕrând: de cincĭ orĭ la drépta și de cincĭ orĭ la stânga:

„Ho-ooo, deajuns... de cincĭ orĭ la drépta și de cincĭ orĭ la stânga; nicĭ mai mult, nicĭ mai puțin, că altfel nu-i de leac...“

Tórnă cafeaua într'o céșcă fără tórtă, pe care sta scris cu litere roșii: „Poftim!“ și prinde a sufla și a sorbi cu fața încrețită, clipind repede:

„Uite, na, la fie-care înghițitură parcă-mĭ ia rĕul cu mâna... Pfuuu... Cea mai prima doftorie domnule: cincĭ picăturĭ și de cincĭ orĭ învêrtescĭ la drépta și de cincĭ orĭ la stânga... Nicĭ mai mult, nicĭ mai puțin, domnule, că altfel nu-i de leac... Pfuuu...“

Afară, în painjenișul întunecat de apă, începe a toca de vecernie. Loviturile înăbușite de negurile tómnei, picură triste în ulița pustie, în murmurul ploii și'n frémătul de durere al salcâmului. Apoi tóca tăcù și clopotele începură a vibra adênc într'o tânguire jalnică. Pe uliciórа tăcută nu trecea nimenĭ. In odaia scundă lumina scădea; plóia murmura monoton la geamurĭ. Domnul Tudorache se ridică încet din jilț, sprijinindu-se în mânĭ, și cu pașĭ mĕrunțĭ și aplecat înainte de șale, se apropie de icónele afumate și șterse de vreme și, scoțindu-șĭ cuvios fesul, îngenunche și începe a se ruga în șóptă, făcênd crucĭ marĭ:

„Dómne Isuse Hristóse, Fiul lui Dumnedeu...“

Șóptele rugăciunei umpleau de fiorĭ tăcerea de ruină. Clopotele vibrau adênc în negurĭ. Pe urmă conteniră, și'n tăcerea mare trecù, ca o oftare de durere, cea din urmă vibrare a arămii și se stînse în murmurul ploii și'n frémătul salcâmilor. Umbrele înserării învăluiră lucrurile vechĭ și colbăite, rochia albă a mórtei; par'că întrase în odaia mută negura rece de afară.

Bĕtrânul se ridicà de la icóne și aprinse o lumînare înfiptă într'un sfeșnic cotlit de aramă: lumina sĕracă umplù tremurând încăperea scundă.

In odaia de alăturea se audiau pașii și oftările cocónei Rariței. Domnul Tudorache murmurà:

„Hm-hm! ér vrea sĕ facă clónța farmece... Par'că nu sciu eu, că vrea sĕ facă farmece? Am vĕdut'o cu ochii mei, domnule, când fierbea liliacul și șoptea încet: — Tudorache... Tudorache!... — Las că-i viu eu de hac...“

Domnul Tudorache luà de pe masă un ceaslov și deschidêndu-l la o filă unsurósă și picurată de ceară, îșĭ puse ochelarii pe vêrful nasului, și cucuindu-se în

cuitorii insulei ómenĭ sĕlbaticĭ aparţinĕtorĭ rassei malaice.

De-abia cu ocasiunea ivirii conflictului între China şi Franţa, a eşit la ivélă importanţa strategică a insulei, care fù îndată considerată drept „Pórta mărei sudice“. In urma acestui conflict ajunseră Japonesii în posesiunea insulei, care domină ţĕrmul ostic al imperiului chines de la Hong-kong până la Sanghai şi marea galbenă şi chineséscă.

Importanţa insulei Formosa în rĕsboiul actual zace chiar în acéstă împrejurare, fiind-că Japonesii sunt stăpânĭ peste drumul ce are sĕ-l percurgă în curênd flota baltică în calea ei spre Port-Arthur. Cu drept cuvênt se prevede decĭ în apropierea acestei insule prima ciocnire seriósă între flotele duşmane şi fórte uşor s'ar puté întêmpla, ca flota ruséscă sĕ întîmpine aci marĭ greutăţĭ, ba sĕ sufere chiar perderĭ însemnate.

Deórece însĕ o luptă pe mare nu póte decide un rĕsboiŭ — cel mult în casul unui rĕsboiŭ ce l'ar avé Anglia — chiar şi în casul, că Rusia ar perde tóte vasele din flota sa baltică, lupta decisivă revine în actualul rĕsboiŭ numai şi numai armatelor din Manciuria.

SCIRILE DILEI.

— 1 (14) Decemvrie.

Majestatea Sa monarchul nostru a plecat în 10 Decemvrie din Gödöllö spre Viena. Mai întâiŭ însĕ s'a dus la Budapesta, unde a primit într'o lungă audienţă pe ministrul preşedinte Tisza. In după amiaḍa acelei ḍile a plecat apoi direct la Viena.

Parastas pentru mitropolitul Andrei bar. de Şaguna. Erĭ în ḍiua sf-tului Andrei s'a oficiat în biserica Sf. Nicolae în presenţa corpului profesoral, învĕţătoresc şi al elevilor şcólelor române din Braşov, un parastas întru pomenirea metropolitului Şaguna. La órele 9 a. m. a rostit d-l profesor Dionisie Făgărăşianu în sala festivă a gimnasiului român un discurs comemorativ despre viéţa şi activitatea lui Şaguna, apoi au plecat profesorii împreună cu elevii la biserică. Parastasul a fost oficiat de preoţiĭ V. Voina Dr. V. Saftu şi diaconul I. Prişcu. Cântările de parastas au fost esecutate de către corul mixt al bisericei Sf. Nicolae. Cu acéstă ocasiune s'au mai oficiat parastase şi întru memoria rĕposatului binefăcĕtor al şcólelor române, Andrei Buntoiu şi a defunctului Andrei Popovicĭ.

Aniversarea luărei Plevnei. Aniversarea luărei Plevnei s'a serbat Duminecă cu o deosebită solemnitate de societatea „Coróna de oţel“ a veteranilor din rĕsboiul independenţei. La órele 9, membrii societăţiĭ au pornit cu drapelul de la sediul societăţiĭ spre biserica Icónei. La biserica Icónei s'a oficiat un parastas pentru odihna sufletelor acelora, ce au căḍut sub zidurile Plevnei. După terminarea serviciului divin s'a propus a se trimite Regelui o telegramă, prin care veteraniĭ îl rógă sĕ priméscă sentimentele lor de netărmurit devotament. La órele 12 şi jum. veteraniĭ s'au înapoiat la sediul societăţiĭ. La regimentul 4 Ilfov nr. 21, s'a serbat luarea Plevnei cu deosebită solemnitate. Soldaţiĭ şi ofiţeriĭ au fost strînşi în sala batalionului 2. D-l locotenent Teodor *Popescu* a arătat peripeţiile resboiului de la 1877—78. A ḍis că mâne România póte avé nevoie din nou de braţele Românilor, carĭ îşĭ vor da tributul sângelui cu voioşie, şi sfîrşesce strigând: „Trăéscă M. S. Regele şi Augusta Sa familie“. Musica intonéză imnul şi d-l comandant al regimentului se adreséză trupei spunênd: Sĕ ne gândim la strĕmoşiĭ noştri şi sĕ ne facem datoria. Aceste vorbe au fost spuse după-ce a vorbit despre cei ce au murit pe câmpiile Bulgariei. La reg. 1 de geniu d-l maior Zotu a vorbit despre însemnătatea ḍilei, asemenea şi d-l colonel Istrate. S'a sĕrbătorit aniversarea şi la regimentele Mihaiŭ Vitézu nr. 6; 2, şi 10 artilerie şi la batalionele 2, 6 de vînătorĭ.

Pentru masa studenţilor românĭ din Braşov au întrat de la d-l Dr. Nicolae *Vecerdea*, directorul filialei „Albina“ din Braşov, suma de ***cor, 160*** ca ajutor pentru întreţinerea pe un an a unui elev la masă. Priméscă generosul donator cele mai căldurose mulţumite pentru acéstă nobilă faptă. — *Direcţiunea şcolelor mediĭ gr. or. rom.*

Vărsarea de sânge din Aleşd. La tribunalul din Oradea-mare s'a început alaltăerĭ pertractarea finală în procesul pentru vărsarea de sânge din Aleşd, întêmplată în primăvară. Pertractarea va dura vre-o sĕptĕmână. Sunt citaţĭ cam 50 acusaţĭ.

Consistoriul gr. or. român din Sibiiu a confirmat în ultima sa şedinţă pe d-l I. *Pricu* în calitatea sa de profesor ordinar definitiv la şcóla comercială superióră gr. or. română din Braşov.

Visite la Kossuth. Mare om a ajuns de-odată Francisc Kossuth. Alaltăerĭ, în ajunul „redeschiderei“ dietei s'au dus sĕ-i facă visite toţĭ corifeiĭ partidelor opoziţionale, printre carĭ şi contele Iuliu *Andrassy* L'au visitat br. Banffy, contele Alb. Apponyi, Juliu Gulner, Juliu Justh, Geza Polonyi, Lud. Hollo, Stef. Rakovsky, Ferd. Szederkenyi.

„Toţĭ pentru unul şi unul pentru toţĭ“. Lozinca acésta s'a dat din partea comitetului diriguitor al oposiţiei unite în conferenţa comună, ce s'a ţinut alaltăerĭ séra. S'a enunţat, că pentru faptele *unuia vor lua toţĭ respunderea* şi s'a declarat, că corifeii partidelor oposiţionale nu vor sĕ limiteze isbucnirea pasiunilor contra lui Tisza şi a presidentului Perczel. Au mai decis ca la deschiderea dietei toţĭ deputaţiĭ oposiţionalĭ sĕ între în grup în sala desbaterilor, ceea-ce s'a şi întêmplat.

Inaugurarea monumentului lui Mihaiŭ Vitézul s'a făcut Duminecă în Tĕrgovişte. A asistat multă lume. Amĕnunte vom aduce în numĕrul de mâne al foiei nóstre.

Necrolog. Ni-se scrie din Beiuş, că în ḍiua de 7 Decemvrie a repausat acolo, în etate de 73 anĭ *Nicolae Cristea* proprietar, membru în comitetul parochial al bisericei gr. or. române şi al senatului de la internatul gr. or. român şi membru fundator al „Asociaţiunei“. Repausatul, care a fost un bun Român şi fiu credincios al bisericei sale *a lăsat încă înainte de a muri bisericei gr. or. din Beiuş casele sale din piaţa oraşului, carĭ aduc un venit anual de 2400 corone.* Inmormêntarea vrednicului bărbat s'a făcut Vinerĭ în 9 Dec. oficiând protopresbiterul Vasile *Papp* asistat de 3 preoţĭ. Cu acéstă ocasiune părintele protopresbiter a rostit o cuvêntare funebră mişcătóre. Cântările funebrale le-a esecutat corul internatului gr. or. român cu multă precisiune. Dintre rudele mai apropiate îl jălesc nepoţiĭ Gavril, Teodor şi George *Cristea* cu familiile lor, văduva Ecat. Iosif n. Cristea ca vară cu fiiĭ sĕi George şi Iosif şi cu fiica Rozalia împreună cu familiile lor, precum şi Ioan şi Mihail *Fántea* cumnaţĭ. — Fie i ţĕrîna uşóră!

Scirĭ din România. Din Iaşĭ se telegrafiéză, că *numeroşi Ruşĭ* carĭ locuesc în Iaşĭ şi în împrejurimile oraşului au primit convocarea, ca sĕ se presente imediat la corpurile de armată, cărora aparţin în Rusia. Din causa acésta domnesce mare panică între Ruşii, cari s'au stabilit în România.

— Oraşul Sinaia a fost autorisat a contracta un *împrumut de 100.000 lei* pentru restaurarea edificiilor publice şi înfrumseţarea oraşului.

Adunarea „Ligei Culturale“ Membri Ligei Culturale, secţia Bucurescĭ, s'au întrunit Duminecă după amiaḍĭ în adunare generală. Şedinţa s'a descsis la órele 2 p. m., sub preşedinţia d-lui general *Pilat*, vice-presedintele acestei secţiunĭ. Se dă cuvêntul d-lui *Oteteleşanu*, care a cetit scrisórea încredinţată d-sale de d-l Sava *Şomănescu*, preşedintele activ al Ligei Culturale. D-l Sava Şomănescu declară, că se retrage din demnitatea ce ocupă din causa multiplelor d-sale afacerĭ. Declară, însĕ, că va da sprijin Ligei totd'auna. Dorind sĕ'ĭ se dea Ligei o impulsiune mai mare, face următórele propunerĭ:

1. Sĕ se studieze situaţia Românilor din diferitele ţĕrĭ şi mai cu sémă din părţile unde românismul e ameninţat, pentru ca „Liga“ sĕ lucreze mai mult în acea direcţie;

2. Membrii „Ligei“ sĕ caute a întra în relaţiunĭ cu fruntaşiĭ românĭ din tóte ţinuturile spre a se cunósce, a se sfătui şi a se ajuta la nevoe;

3. Sĕ se ţină deşteptă opinia publică din ţéră şi din strĕinătate asupra a tot ce se petrece în ţĕrile locuite de Românĭ şi a se denunţa opiniei publice tóte piedecile ce se pun în calea desvoltărei conaţionalilor noştri pe terenul economic, cultural şi naţional, şi

4. Sĕ se încépă o acţiune mai energică şi cu totul independentă de consideraţiunile politice şi de interesele de partid, pentru-că numai astfel se va contribui la ridicarea neamului românesc şi la deşteptarea consciinţei naţionale a Românilor din tóte părţile.

După cetirea scrisorii, d-l Oteteleşanu face o dare de sémă despre activitatea Ligei. Constată cu regret, că membrii în loc sĕ crescă au scăḍut cu 150 inşĭ. Pentru a se înscrie cât mai mulţĭ membri, propune sĕ se facă conferinţe la Ateneu spre a arăta tuturora scopurile patriotice ale Ligei. Mai propune sĕ se ocupe şi de starea Românilor din Serbia şi Bulgaria, în numĕr de peste 700.000.

Incheind, d-l Oteteleşanu spune, că mulţĭ deputaţĭ vor susţiné în sesiunea legislativă curentă, ca Liga sĕ fie recunoscută ca persónă morală. Acelaşĭ lucru 'l repetă şi d-l Grădişteanu.

Se procede apoi la alegerea noului comitet. Se aleg d-nii: general Pilat, Gh, Adamescu, I. Oteteleşanu. I. Poenaru Bordea, dr. Angelescu, şi T. Seimeanu.

La órele 4 adunarea s'a sfîrşit.

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 13 Decemvrie. După încăerările din dietă, partidul liberal s'a întrunit aḍĭ la amiaḍĭ în conferenţă.

Ministrul preşedinte *Tisza* luând cuvêntul a declarat, că ceea-ce s'a întîmplat aḍĭ în cameră, este o curată crimă. Guvernul şi partidul liberal trebue sĕ mérgă înainte pe drumul lor. Se póte, că va fi necesitate de *aplicarea altor arme,* decât acele la carĭ s'a gândit guvernul şi sĕ useze de astfel de mĕsurĭ, carĭ sĕ aplică faţă de criminalii ordinarĭ. Nu mai trebue sĕ se întîmple decât una seu dóuĕ scene din felul celei de aḍĭ şi cu forţă elementară va isbucni din sînul naţiunei maghiare alipirea sănĕtósă faţă de constituţia milenară. Tóte condiţiile unui succes desĕvîrşit le avem în mânile nóstre. Orĭ vom restabili ordinea în cameră, orĭ la cas contrar voiŭ sci sĕ-mĭ fac datoria: *a apela imediat la judecata naţiunei.* Cred însĕ, că trebue *sĕ mai aşteptăm puţin* şi în linişte sĕ ne împlinim de-ocamdată datoria, *resolvind proiectele necesare pentru menţinerea stărilor legale* — căcĭ noi suntem adevĕraţii apĕrătorĭ ai intereselor naţiunei. Sĕ continuăm lupta umĕr la umĕr.

Daniel Ernö luând cuvêntul declară, ca vor urma cu devotament pe Tisza, căcĭ nu se póte presupune sĕ fie în partid un singur om aşa de laş, care în ast-fel de momente critice sĕ părăséscă pe conducĕtor şi causa. Nu trebue sĕ pripim nimic, căcĭ aplicarea mijlócelor de forţă numai în cas estrem trebue sĕ se facă.

Deputatul croat Teodor *Pejacevich* a asigurat pe Tisza despre neclintita încredere a deputaţilor croaţĭ.

Budapesta, 13 Decemvrie. La propunerea procuraturei reg. din Budapesta, judecătorul de instrucţie de la tribunalul de aicĭ, a deschis deja în decursul ḍilei de aḍĭ *investigaţie contra baronului Desid. Banffy şi soţĭ pentru rebeliune* (§-ii 152 şi 155 din codul penal) şi pentru *ultragiarea autorităţilor* (§ 167) sĕvîrşite aḍĭ în cameră.

Budapesta, 13 Decemvrie. După vandalismul, ce l'a sĕvîrşit oposiţia în cameră, din fărimăturile estradei presidenţiale au pregătit o spânzurătóre şi au lipit de asupra ei douĕ ţidulĭ, una cu numele lui Ştefan Tisza, alta cu numele lui Perczel, ér în vîrf au atêrnat ghetele unui gardian pe care l'au fost desculţat. Intr'aceea br. Banffy se plimba radios în coridor şi ḍicea: Tóte astea eu le-am făcut, tóte sunt opera mea şi pentru tóte eu iau rĕspunderea.

Budapesta, 14 Decemvrie. Se lăţise faima că partidul guvernamental vré sĕ ţină şedinţa dietei la órele 7 dim. De aceea oposiţia s'a presentat în corpore în cameră deja la $6^1/_2$. Gardienii parlamentului lipisiau de astă-dată din sală. Deputaţii oposiţionalĭ au ocupat estrada presidială şi nu s'au depărtat de acolo, decât numai după ce contele Teodor *Andrassy* (disident) i-a asigurat, că nu va presida *Perczel* şi gardienii nu vor întra în sală. Inainte de órele 10 apărù cabinetul în frunte cu *Tisza* în sală şi luară loc în banca întâiŭ, fotoliurile ministeriale fiind distruse. La 10 urcă estrada presidială vicepreşedintele *Iakabfy.* S'a cetit apoi rescriptul regesc, prin care se deschide noua sesiune. Rescriptul fù ascultat în linişte. Apoi şedinţa s'a închis, după ce Iakabfy a anunţat a doua şedinţă pe Joi, cu ordinea ḍilei: alegerea a doi vice-presidenţĭ, a notarilor şi a comisiunilor.

Budapesta, 14 Dec. Oposiţiunea a publicat o declaraţie asupra celor petrecute erĭ, în care ḍice între altele, că e gata a da mâna pentru a restabili pacea în parlament, décă acésta se va puté face fără violarea conscienţei şi onórei naţionale.

Convocare.

Despărţământul XXVI al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţiné adunarea sa generală din ăst an *la 19 Decemvrie 1904 st. n. în Reghinul-săsesc* la 2 óre p. m. în localitatea institutului „Mureşiana“, la care cu onóre sunt invitaţĭ toţĭ membrii despărţĕmêntului, precum şi toţĭ iubitorii de înaintarea şi prosperarea poporului nostru.

Reghin, la 8 Dec. 1904.

Petru Uilacanu
protopop, direc desp.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil **Traian H. Pop.**

fundul patului, începù o rugăciune, legănându-se la drépta şi la stânga:

„Pe Tine, Dómne eu, nevrednicul, robul Tĕu, cu deadinsul Te rog caută cu milostivire spre casa acésta şi spre robul Tĕu Tudorache...“

Paşii cocónei Rariţei conteniră. In casa bĕtrână era linişte adêncă.

Numai murmurul rugăciunei suna trist umplênd odaia de fiorĭ. Bĕtrânul se legăna încet la drépta şi la stânga, învĕlit în caţaveica veche, şi sub fesul roş faţa lui sbârcită părea mai galbenă.

„...Şi supărările cele rele ale viclenilor ómenĭ, a otrăvitorilor şi a descântătorilor, a fermecătorilor séu a fermecătórelor şi a viclenilor diavolĭ, isbăvesce...“

După ce sfîrşi rugăciunea, închise ceaslovul şi rĕmase pe gândurĭ.

...Ce are clónţa de babă cu el?... Hm, sĕ se mute de-aicĭ... Dér nu, nu se póte muta: de douĕ-ḍecĭ de anĭ stă aicĭ şi aicĭ are sĕ móră... Uite aicĭ, pe patul ĕsta unde a închis ochii şi Marióra lui... Uite, pe jilţul ăla ros şi destrămat sta ea la geam şi-l aştepta sĕ vie de la cancelarie... Acul ăla cu aţă albă din perdea, ea cu mâna ei l'a pus acolo... Şi rochia aia albă cu care a vĕdut'o el întâia óră, tot ea a pus'o acolo în cuier.

Tudorache stă neclintit în fundul patului, cu faţa galbenă şi încreţită. Din părete, portretul şters şi plin de praf al mórtei îl privesce cu ochii ei marĭ şi triştĭ, şi rochia ei perdută în umbra ungherului pare o fantomă albă.

Bĕtrânul stînse lumânarea şi se ghemui în fundul divanului. Sta învĕlit în caţaveica veche, cu ochii pironiţĭ în gol şi i-se părea, că din nóptea odăii, ochii marĭ şi triştĭ ai mórtei îl privesc ca nisce ochĭ vii.

Afară întunerecul era ca păcura; — părea c'a astupat cineva feréstra cu un oblon negru. Salcâmul de la portiţă fîşîia trist în nópte; plóia cădea necontenit cu cântecul ei monoton, şi din când în când picuşurĭ aduse de vênt băteau în geam ca o mână nevĕḍută.

(„Semănătorul.“)

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor

„Carnetul Roşu“, o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de *Moşul.* O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşóră şi distractivă. — *„Moşul“* e cunoscut cetitorilor noştri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foiţa diarului Gaz. Trans. Preţul cu posta 50 banĭ.

„Caractere morale, esemple şi sentinţe uclese din istoriile şi literaturile popórelor vechĭ şi moderne“ de *Ioan Popea* preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica,* medic pensionat. Conţine vre-o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtă datorului dere* date de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ căţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

„Omul“, noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcóle pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (plus 5 b. porto.)

Cugete şi consideraţiunĭ di uoɔ *perienţa vieţii lui Arghirobarb.*-sə u ţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

Novele de Sienkiewicz: „Natură şi vieţă“, „Sluga veche“ şi „Ianco musicantul.“ Traducere de *I. C. Panţu*; o broşură de 192 pag. Preţul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panţu: „In plasă“. „In Baltă“. „Cale grea“. „La Códe“. „La cârciuma lui Tiriplic.“ *Schiţe din viéţa dela ţéră.* O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panţu: *„La têrg“,* povestire din vieţa unuĭ cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop.* Preţul 40 b. (cu porto 46 banĭ.

Părintele Nicolae, schiţă din vieţa preoţilor de *G. Simu* Preţul 60 b. + 6 banĭ porto.)

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte, localisată de *A. Popp.* Se recomandă mai ales pentru cei vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 banĭ (prin postă 28 b.)

Vieţa după mórte, seu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesiĭ de *R. V. Buticescu.* Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop.* Preţul 80 banĭ (cu porto 86 b).

Taina norocului seu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brănduş.* Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+ 10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu,* 30 b. plus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu,* 40 b. (plus porto 10 b.

Idealul învĕţătoruluĭ român de *I. Dariu,* 40 b. (plus porto 10 b.)

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan,* cor. 2 (pl. porto 10 b.)

„Supplex Libellus Valachorum“, memoriul presentat împĕratului Leopold II. de către episcopii Bob şi Adamoviciĭ în numele poporului român din Transilvania la anul 1791. Textul original latinesc şi alăturea de acesta traducerea românéscă făcută de profesorul Dr. E. *Dăianu.* Un esemplar broşat costă 1 corónă (+ 5 b. porto).

Românii Secelenĭ. Causele decadenţei lor economice şi mijlócele de îndreptare. Disertaţiune de Ioan I. Lăpădat. 30 banĭ plus 5 banĭ porto.

Cursul la bursa din Viena.

Din 13 Decemvrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.70
Renta de coróne ung. 4%	98 15
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	88.80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.85
Bonurĭ rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. cu premii	209.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	162.—
Renta de hârtie austr.	100 05
Renta de argint austr.	100.—
Renta de aur austr.	119.65
Renta de coróne austr. 4%	100.30
Bonurĭ rurale ungare 3½ %	91.20
Losurĭ din 1860.	157.75
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.29
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	802.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	672.75
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane	117 55
London vista	239.27½
Paris vista	95.20
Note italiene	95.20

Cursul pieţei Braşov.

Din 14 Decemvrie n. 1904.

Bancnote rom.	Cump.	18.64	Vênd.	18.70
Argint român.	„	18.40	„	18.64
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.10
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	2.53	„	2.54
Mărcĭ germane	„	117.20	„	117.40
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Scris. fonc. Albina 5%		101.—	„	102.—